

Сьогодні фінансовий ринок України характеризується нестабільністю. Саме з причин низької фінансової культури населення та слабого розвитку вітчизняного фінансового ринку виникає ускладнення щодо запровадження фінансових інновацій на вітчизняному ринку фінансових послуг. Розвиток та запровадження фінансових інноваційних продуктів у вітчизняну практику вимагає наступних передумов: 1) запровадження і контроль за функціонуванням фінансових інновацій; 2) підготовка структури секторів економіки та домогосподарств до користування новими фінансовими послугами, інструментами та продуктами; 3) розвиток фінансової культури у використанні традиційних та інноваційних фінансових інструментів, продуктів та послуг [6].

Таким чином, фінансовий ринок є складовою сферою фінансової системи держави. Він може успішно функціонувати лише в умовах збалансованої ринкової економіки. Головною задачею на сучасному етапі є втілення системних реформ у фінансовий сектор для забезпечення додаткових джерел фінансування економічного зростання. А це в свою чергу вимагає розроблення та впровадження стратегії розвитку фінансової системи України з урахуванням реалій України в сучасних умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Бутенко В. В. Фінансовий ринок України: проблеми та перспективи його розвитку. / В. В. Бутенко, К. А. Лисенко // Причорноморські економічні студії. – 2018. – С. 89-91.
2. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/issues/>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2018-rik-10-kluchovih-rokaznikiv-roboti-ukrayinskogo-tsentrobanku-za-minuliy-rik>.
4. Рендзюк Є. Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні / Є. Рендзюк // [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://protocol.ua/ru/finansoviy_rinok_ta_investitsiyini_protsezi_v_ukraini_chi_e_moglivist_zrostannya/.
5. Селіверстова Л. С. Особливості розвитку фінансового ринку України / Л. С. Селіверстова, І. П. Адаменко // Інвестиції : практика та досвід. – 2018. – №9. – С. 13-17.
6. Сусяк В. В. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні / В. В. Сусяк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2926>.
7. Шишпанова Н. Фінансовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. Шишпанова, А. Іванов // Modern Economics. – 2017. – № 1. – С. 66-72.

*Оксана Чубарь, к.е.н., доцент
Іван Лендел, студент 2 курсу магістратури
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

БОРГОВІ ЦІННІ ПАПЕРИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ

Серед широкого переліку боргових цінних паперів, основними з яких виступають векселі, облігації, казначейські зобов'язання, важливе місце посідають боргові цінні папери держави (державні та муніципальні цінні папери, до яких належать і казначейські зобов'язання). В наукових публікаціях [2] зазначається, що на всіх етапах розвитку економічної системи урядові зобов'язання відігравали помітну роль у фінансовому становищі держави. При цьому спочатку ринки державних цінних паперів (ДЦП), насамперед, за відсутності відповідних практик (зокрема використання операцій Центрального банку на відкритому ринку) фактично не виконували ніякої ролі в регулюванні грошово-кредитних процесів. Проте, наявність очевидних переваг таких позик супроводжувалась розширенням інтересу до інструментів ринку з боку інвесторів. Власники капіталу почали сприймати державні облігації як важливий елемент у портфелі активів, те ж саме можна було сказати і про фінансових посередників, насамперед, банки.

Розвиток ринку ДЦП з урахуванням сучасних тенденцій сформував такий перелік його функцій: фінансування дефіциту державного бюджету; забезпечення касового виконання бюджету; згладжування нерівномірності надходжень податкових платежів; фінансування цільових програм або окремих галузей економіки (пов'язаних, наприклад, з будівництвом житла, доріг, розвитком окремих галузей економіки тощо); погашення або переоформлення розміщених раніше боргових зобов'язань; створення передумов для розвитку фінансових ринків через випуск еталонних інструментів; використання ДЦП як ефективного інструменту макроекономічного регулювання за допомогою операцій на відкритому ринку шляхом впливу на банківську систему, рівень і структуру інвестицій, заощадження населення та суб'єктів господарювання; визначення реальної вартості обслуговування державного боргу (процентна ставка за ДЦП визначається на ринку); забезпечення комерційних банків та інших фінансових структур ліквідними та надійними активами [4]. Серед наведеного переліку первинною виступає функція залучення коштів для фінансування функцій держави (бюджетного дефіциту), а всі інші завдання можна вважати вторинними, оскільки вони реалізуються після випуску та розміщення ДЦП на первинному ринку.

В сучасних умовах ринок державних облігацій в Україні відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Державні облігації (ОВДП) виступають інструментом державних запозичень, дозволяючи залучати необхідні фінансові ресурси на прийнятних умовах.

За даними НБУ, який в Україні виступає генеральним агентом з розміщення ДЦП на первинному ринку, масштаби розміщень ОВДП, а також обсяги залучень коштів до бюджету суттєво коливались з року в рік (табл. 1).

Таблиця 1

Розміщення ОВДП, номінованих у гривні, на первинному ринку України у 2014-2018рр. [3]

Період	Розміщення ОВДП, номінованих у гривні, на первинному ринку		у тому числі	
			кошти, залучені до бюджету	
	сума, млн грн	дохідність (середньо-зважена), %	сума, млн грн	дохідність (середньо-зважена), %
2014	218 046	13,44	67 120	15,24
2015	85 015	13,07	9 978	17,00
2016	166 241	9,16	37 025	14,86
2017	103 458	10,47	32 755	15,02
2018	65 128	17,79	65 128	17,79

За останні 5 років найбільша сума розміщень і залучень до бюджету коштів була у 2014 р. У 2014-2017рр. лише незначна частина залучених коштів (12-32%) спрямовувалась до бюджету держави. Решта коштів використовувалась для збільшення статутного капіталу банків. У 2016р. ця сума склала 121275млн. грн. Разом з тим важливо відзначити, що в 2018р. всі кошти, залучені через емісію та розміщення ОВДП, були спрямовані до бюджету.

У світовій практиці ДЦП завдяки їх безризиковості є привабливим та надійним фінансовим інструментом. В Україні, незважаючи на присвоєння ДЦП нульового рівня ризику, вони фактично є ризиковими інвестиційними інструментами. Номінальна дохідність ДЦП в Україні є досить високою, проте їх реальна прибутковість (з урахуванням рівня інфляції) не являється привабливою. Первинний ринок ДЦП в Україні характеризується практичною відсутністю на ньому індивідуальних інвесторів.

На думку дослідників [1], сучасний стан ринку ДЦП значно відстає від рівня його розвитку як у промислово розвинених країнах, так і в країнах з перехідною економікою, не відповідає потребам економіки країни в цілому і не повністю задовольняє державні потреби. Невикористання кумулятивного потенціалу та неефективний перерозподільний ефект на фоні нерозвиненості національного фондового ринку стримує економічний розвиток, блокує структурну перебудову економіки та становлення якісних соціальних стандартів, знижує загальний імунітет від наднаціональних кризових явищ. Розвиток ринку ДЦП в Україні гальмується рядом проблем, серед яких: недостатня залученість до операцій на цьому ринку портфельних інвесторів, пасивність страхових компаній та інститутів спільного інвестування, низький